

**Комунальний заклад
«Дошкільний навчальний заклад № 67 Вінницької міської ради»**

Вихователь і музичний керівник: теорія і практика взаємодії

Консультація для педагогів

**Музичний керівник
Людмила Поліщук**

Грудень 2024

Рівень участі вихователя у музичному занятті, його допомоги музичному керівнику в організації певних процесів залежить від віку дітей, видів музичної діяльності та складності завдань, які виконують діти. Але впродовж усього музичного заняття, незалежно від перелічених умов, **важливо, щоб вихователь:**

- * спостерігав за поведінкою, характером взаємодії між дітьми, їхніми емоціями;
- * відстежував рівень виконання дітьми освітніх завдань, закладених у програмових вимогах до заняття;
- * гнучко реагував на виконання дітьми вказівок музичного керівника та за потреби допомагав їм виконувати певну діяльність показом, особистим прикладом, заохоченням тощо.

Слухання музики

Коли звучить музика, вихователь має бути для дітей взірцем уважного слухача. Емоційно зацікавлене сприймання музики педагогом виховуватиме в дітей власну культуру спілкування з мистецтвом. Під час цього виду діяльності на занятті музичному керівникові часто буває потрібна допомога, наприклад, продемонструвати наочні посібники та навчально-дидактичний матеріал під час «живого» виконання твору для слухання. У такому разі розгортати картини, вмикати слайди, роздавати картки може вихователь, намагаючись не порушити гармонії звучання музичного твору, не відволікаючи дітей від слухання. Одночасно бажано спостерігати за реакцією вихованців на звучання (можливо, в когось воно викликає дискомфорт або навпаки — надмірне збудження), відзначати тривалість утримання дитячої уваги, бажання повторно прослухати твір або долучитися до бесіди за змістом твору, висловитися про почуту музику тощо.

Співи

Під час ознайомлення з новим пісенним матеріалом вихователь на прохання музичного керівника може заспівати нову пісню соло під фортепіанний супровід, щоб продемонструвати дітям результат, якого вони мають прагнути, й викликати в такий спосіб у них інтерес та бажання співати. Під час розучування нової пісні вихователь співає разом із дітьми, демонструючи при цьому правильну артикуляцію, чітку вимову слів, музичну виразність.

На другому етапі розучування пісні або під час виконання вже відомої вихователь може підтримувати дітей співом, одночасно яскраво втілюючи засоби мимічної та пантомимічної виразності. Коли діти вже самі добре опанують пісню, вихователь не співає з ними, адже метою третього етапу розучування є самостійний емоційно-виразний спів дітей — як хорový, так і сольний (виняток — спів із дітьми раннього та молодшого віку).

Вихователь не бере участі у вправах на вивчення мелодії пісні, а також у розспівках!

Ігри та музично-ритмічні рухи

У тих видах діяльності, що потребують налагодження тісної комунікації між дітьми, допомога вихователя є найдоречнішою.

Під час розучування з дітьми несюжетних ігор вихователь роз'яснює правила

гри, стежить за виконанням дітьми правил, сприяє формуванню поведінкових навичок під час проведення ігор (роз'яснення, вказівки). Вихователь може включитися в гру при першому її виконанні або тоді, коли гра потребує парної взаємодії, а дітей непарна кількість. З дітьми молодшого віку вихователь грає на всіх етапах розучування гри.

У сюжетних іграх вихователь або спостерігає й дає вказівки, або (в складній грі, а також у групах молодшого віку) бере на себе одну з ролей. Гру дітей переривати недоцільно. Необхідні роз'яснення і вказівки вихователь здійснює після закінчення гри, і діти грають повторно. Вихователь, спостерігаючи за грою дітей, допомагає музичному керівнику порадою — підказує, що ще не виходить, які рухи потрібно розучити в окремих вправах, удосконалити.

Під час вивчення танцю за проханням музичного керівника вихователь може показувати кожний рух.

У молодшій групі вихователь бере участь у всіх рухах, надаючи відповідні рекомендації дітям; у середній і старшій групах — виконує рухи у разі потреби, показуючи та повторюючи певний рух, нагадуючи про ту чи ту перебудову, вказуючи на неточне виконання елементів танцю тощо.

Танець парами, трійками, елементи якого діти розучили в процесі вправ, вихователь показує разом із музичним керівником або з дитиною, якщо танець виконують під акомпанемент музичного керівника.

На другому етапі розучування музично-ритмічних рухів вихователь:

- * дає вказівки;
- * допомагає окремим дітям правильно виконувати рухи;
- * підказує зміну руху, звертаючи увагу на зміни в музиці;
- * танцює з дітьми, у яких немає пари.

На заключному етапі навчання танцювальних рухів діти танцюють самостійно.

У танцях-імпровізаціях дошкільників середнього та старшого віку вихователь, як правило, не бере участь, оскільки імпровізація передбачає розвиток творчої ініціативи дітей. За погодженням із музичним керівником вихователь може зімпровізувати танець, а дітям запропонувати виконати його по-своєму.

Гра на музичних інструментах

Вихователь активно взаємодіє з музичним керівником та дітьми також під час музикування на інструментах. По-перше, він демонструє дітям точні, чіткі, естетичні «еталони» гри на музичних інструментах і бере участь у всіх вправах сам, окрім вправ на розвиток творчих здібностей дітей.

У роботі з дошкільниками молодшого та середнього віку вихователь може бути учасником музичного ансамблю, обравши найскладніший для гри інструмент. Під час гри він корегує неправильне або нечітке виконання мелодії на музичному інструменті окремими дітьми.

У заключній частині заняття вихователь зазвичай виконує пасивну роль (за винятком молодших груп), оскільки оцінку заняттю дає музичний керівник.

Особливо важливою є активна роль вихователя на комплексних музичних заняттях. Конспект саме такого виду заняття складає музичний керівник разом із вихователем, адже вихователь визначає, якими знаннями й уміннями в образотворчій, художньо-мовленнєвій діяльності оволоділи діти, та проводить ці види діяльності з дітьми під час комплексного заняття.

Музичний розвиток дітей поза заняттями

Музичне заняття завершилося, діти повертаються до групи, і наступна їхня зустріч із музичним керівником відбудеться лише за кілька днів. Чи припиняється на цей час дружба малюків із музикою? Однозначно — ні, адже мудрий та досвідчений вихователь знає, щоб музичний розвиток його вихованців відбувався ефективно, необхідно подбати про його продовження поза музичною залюю. З огляду на це вихователь має дотриматися таких рекомендацій:

- * закріплювати та розширювати знання з музичного виховання дітей;

- * використовувати різноманітний музичний репертуар для поглиблення музичних вражень дітей у групі — за допомогою музичного керівника добирати фрагменти творів класичної і народної музики, використовувати грамзаписи музичних казок, організовувати повторне слухання відомого репертуару, який припав до смаку дітям;

- * *проводити бесіди* з дітьми про музику;

- * *привертати увагу* дітей до музичної діяльності, зацікавлювати їх власним прикладом, виконавством;

- * *залучати дітей* до музично-дидактичних ігор з метою закріплення набутих на музичних заняттях знань та вмінь;

- * *підтримувати творчі музичні прояви* дітей, використовуючи відповідні завдання;

- * *спонукати дітей до різних видів музичної діяльності* — слухання музики, танцювальних рухів, інсценівок тощо під час різних форм роботи з дітьми та самостійної дитячої діяльності;

- * *повторювати музичний репертуар* до майбутнього свята, розваги, пам'ятаючи при цьому, що не можна вчити з дітьми слова пісні без мелодії, адже музичні акценти не завжди збігаються із текстовими;

- * *стимулювати ініціативу* дітей у виконанні відомих пісень, хороводів тощо на прогулянці, під час самостійної художньої діяльності;

- * *створити та наповнювати музичний куточок*, дотримуючись таких принципів — змістовність, доцільність, динамічність, різноманітність, варіативність, відповідність віку;

- * *взаємодіяти з музичним керівником* у процесі планування, організації та проведення різних видів та форм музичної діяльності.

Отже, лише провідна роль музичного керівника, його професійна співпраця з вихователем, спрямована на конструктивну взаємодію під час освітньо-музичного процесу, забезпечить повноцінний розвиток музичних здібностей дітей. За таких умов музика буде для всіх лише в радість!